AGUAITA.CAT

Política | Redacció | Actualitzat el 11/04/2021 a les 10:37

Alcaldesses en pobles petits: mirada femenina a la política municipal

La meitat dels catalans viuen en municipis liderats per dones, però només el 23% estan encapçalades per batllesses

L'alcaldessa del Pinell de Brai, Eva Amposta, passejant pel municipi. | ACN

La meitat dels catalans viuen en municipis liderats per una alcaldessa, però només el 23% d'alcaldies estan encapçalades per dones. Quatre d'elles són les alcaldesses d'Òdena, Maria Sayavera, de Bellmunt d'Urgell, Sònia Valero, del Pinell de Brai, Eva Amposta, i de Vilafant, Consol Cantenys. Són quatre exemples de com, des de pobles petits, les polítiques municipals canvien des de la mirada femenina. A excepció de Cantenys, que és la segona dona en ocupar l'alcaldia de Vilafant, Sayavera, Amposta i Valero són les primeres dones a ocupar el càrrec als seus municipis. Totes elles treballen amb equips majoritàriament femenins i expliquen com van canviar el funcionament l'Ajuntament un cop van ocupar el càrrec.

Amb estils propis, cada alcaldessa ha trobat la manera d'introduir la mirada femenina en la governança dels seus municipis. L'alcaldessa d'Òdena explica com va transformar una organització "molt vertical" en una de "més horitzontal", que forma part del procés de "feminització del consistori". I com ha implementat polítiques feministes, per exemple, a nivell urbanístic. "Quan reformem un carrer, estudiem si hi ha de passar un pare o una mare amb un cotxet", diu Sayavera, que afegix que esta mirada també s'aplica per fer "un municipi més bonic i atractiu" perquè els ciutadans hi visquen "més còmodament".

Òdena també ha implantat el llenguatge no sexista en tots els documents de l'Ajuntament i ara treballa per posar les bases per a polítiques feministes transversals. Una fórmula que ja aplica l'Ajuntament de Vilafant. "Entenem que les polítiques feministes s'han de treballar des de totes les àrees per igual", explica l'alcaldessa Cantenys. El municipi empordanès té una Comissió d'Igualtat que partix de la idea que "la mirada d'igualtat de gènere s'ha de traslladar en tots els àmbits".

Al Pinell de Brai també es treballa per portar la "mirada feminista" en tots els àmbits del poble, però Eva Amposta aposta per fer especial incís en el col·lectiu de gent gran. Principalment es treballa a partir del grup de lectura i escriptura, en espais de participació amb les entitats, o a la biblioteca municipal autogestionada pels veïns, amb l'objectiu de canviar actituds o costums patriarcals, i fer-ho des del consens. "M'ha sorprès, la gent està més conscienciada del que em pensava", diu l'alcaldessa, que sí admet que és "més difícil" arribar als homes més grans perquè hi ha "menys espais de trobada". Al municipi també s'han fet accions concretes en l'àmbit de l'oci i els espais festius dels joves, com millores en la il·luminació, i altres gairebé invisibles per contribuir a evitar conductes i missatges masclistes.

La governança femenina també es detecta en les prioritats. A Bellmunt d'Urgell, Sònia Valero destaca els esforços dedicats a mantenir en funcionament l'escola del municipi, actualment formada per vuit alumnes. Tres més estan a la llar d'infants. Avisa que, si l'escola desapareix, "al poble no hi quedarà ningú".

Valero defensa que les dones tenen una "sensibilitat social" que les fa estar més en contacte directe amb els ciutadans. Una visió que també té l'alcaldessa de Vilafant: "Baixes més al detall perquè has viscut en primera persona els àmbits de l'espai públic i privat, les necessitats de la gent". Cantenys sosté que el fet de ser dona permet "tenir unes sensibilitats diferents" i "això ajuda en totes les polítiques públiques".

Les quatre alcaldesses relaten com sovint han d'enfrontar-se a actituds masclistes o paternalistes. Són "tics masclistes" que es fan "sense ser-ne conscient", explica l'alcaldessa d'Òdena, que a l'inici del seu mandat se sentia comentaris com: "Ostres, Òdena sí que té una alcaldessa jove i guapa".

Cantenys no es va sentir qüestionada quan va arribar a l'alcaldia de Vilafant pel fet de ser dona, però recorda amb cert regust el moment en què va assumir la presidència del Consell Comarcal de l'Alt Empordà, el 2009. Després de 21 anys amb presidents, es convertia en la primera dona a assumir el càrrec i l'interrogaven sobre com compaginaria la gestió pública amb la seua vida privada. "Em preguntaven com ho podria fer, com podria ser regidora, presidenta i dedicar-me a casa meua i als meus fills", explica, "em va sobtar perquè és una pregunta que mai se li hauria fet a un home. Suposo que tots els que havien passat abans per la presidència tenien família".

A l'alcaldessa de Pinell de Brai, que va accedir al càrrec amb 24 anys, li sap més greu ser qüestionada per ser dona que per ser jove. "M'he trobat actituds de 'jo tinc més anys que tu o a mi no m'has d'explicar res'. I respons: 'tu vens aquí, m'expliques alguna cosa i jo sóc l'alcaldessa'".

Valero va haver de front als seus inicis com a alcaldessa a dos novetats. No només era la primera dona en ocupar el càrrec, sinó que a més no era natural del municipi, que no arriba als 200 habitants. Va veure com alguns dels seus veïns qüestionaven si estava preparada per abordar temes com els urbanístics o els relacionats amb la pagesia. "Si et veus segura, la gent té més confiança en tu i la teua feina", explica, "si t'ho creus, ho pots fer". Valero veu important la tasca de "mentalitzar" la població en entorns rurals com el seu per trencar "costums".

Des d'Òdena, Sayavera creu que és molt diferent ser alcaldessa d'un poble petit com el seu, amb 3.500 habitants, que ser-ho d'una gran ciutat. "Segurament, a Barcelona ja només pel càrrec tens una altra imposició", diu. Als pobles, "esta figura d'imposició no hi és" i als homes "se'ls pressuposa un respecte que, en canvi, amb dones i a més joves, no hi és". "La gent es pren la llibertat de no prendre't tan seriosament", lamenta.

L'alcaldessa del Pinell de Brai admet "un punt d'orgull" per haver obert portes: "Sempre hi ha d'haver algú que siga el primer. Si el que fem des de l'ajuntament ajuda les dones que venen darrere meu, em dono per satisfeta".

Lluny de la paritat: només un 23% d'alcaldesses a Catalunya

Després de les eleccions municipals del maig del 2019, el número d'alcaldesses a Catalunya va pujar del 18 al 23%. Des de les primeres eleccions democràtiques del 1979, el número de regidores i alcaldesses no ha parat de créixer, però les dades encara estan lluny de la paritat. Per comarques, la del Garraf fa ple amb el 100% d'alcaldesses als seus sis municipis, mentre que el Priorat és qui té proporcionalment menys dones al capdavant dels consistoris: només un 4,34%, una sola alcaldessa d'un total de 23 municipis. El número de regidores electes s'hi acosta més i representen el 44% del total.

Als consells comarcals, només hi ha 10 dones al capdavant del total de 41. La paritat només es complix a les diputacions, amb dos presidentes, Núria Marín a Barcelona i Noemí Llauradó a Tarragona.